Ortopedik Bozukluk ve Sosyo-Duygusal İşleyiş

M. Firat Yagmurlu,[1] Bilge Yagmurlu[2] and Muberra Yilmaz[2] 1 *Metin Sabancı Baltalimani Bone Diseases Education and Research Hospital Department of Orthopedics and Traumatology and [2]Department of Psychology, Koc University, Sariyer, Istanbul, Turkey*

Orthopedic disability and socioemotional functioning

M. Firat Yagmurlu,[1] Bilge Yagmurlu[2] and Muberra Yilmaz[2]

[1]*Metin Sabancı Baltalimani Bone Diseases Education and Research Hospital Department of Orthopedics and Traumatology, and [2]Department of Psychology, Koc University, Sariyer, Istanbul, Turkey*

Abstract ***Background:*** The major aim of the study was to examine self-concept, emotional stability, and sociability of Turkish adolescents with orthopedic disability, and the links between these domains and sport participation.

Method: Participants of the study were 95 students in grades 5–12 (mean age, 15.44 ± 2.40 years). They were recruited from two boarding schools established for youth with orthopedic disabilities. Parents of the adolescents participated in the study by completing a form to provide information about the child, his/her condition (e.g. first appearance, severity, treatment), and the household in general. Adolescents filled in self-report scales that were developed to measure self-concept, emotional stability, and sociability.

Results: Hierarchical multiple regression indicated that regular engagement in sports significantly predicted self-concept of adolescents with orthopedic disability, and the predictive value of playing sport was significant even after differences in participant age, sex, and severity of the disability were taken into account. Emotional stability and sociability of adolescents with disability were predicted by sports playing but to a low degree.

Conclusion: Study findings underline the importance of understanding social aspects of disability, and the positive association between playing sports and an individuals positive beliefs about oneself.

Key words adolescence, orthopedic disability, social and emotional functioning, sport.

Bu çalışmanın temel amacı benlik kavramını, duygusal istikrarı, ortopedik bozukluğu olan Türk ergenlerin sosyalliğini incelemek ve bu kavramların birbirleriyle olan ilişkisiyle beraber spor katılımı ilişkisini incelemektir. Çoklu hiyerarşik regresyon analizi, düzenli olarak spor yapmanın ortopedik bozukluğu olan ergenlerin benlik kavramı üzerindeki etkilerini göstermiştir.Aynı zamanda spor yapmanın değerinin katılımcı yaşı, cinsiyet ve ortopedik engelin ciddiyetindeki farklılıklar gibi etkenler dikkate alındıktan sonra bile anlamlı olduğunu göstermiştir. Ortopedik bozukluk yaşayan ergenlerin duygusal istikrarı ve sosyalliği spor oyunları ile ancak düşük derecede tahmin edilebilmiştir. Bu çalışmanın sonucunda, ortopedik bozukluğun sosyal yönlerini anlamanın önemi ve spor yapmanın bireyin hissettiği pozitiflik hissi arasındaki ilişki vurgulanmıştır.

Ergenlik yıllarında sosyal ve duygusal alanlarda yaşanan deneyimler zor olabilir. Sosyal etkileşimler, duygu durumları ve benlikle ilgili ortaya çıkan fikirler, gençler için ele alınması gereken önemli konulardandır. Bu sorunlar, daha az yakın ilişkilere sahip olan, olumsuz düşünceler yaşamaya daha yatkın olan engelli gençler için daha da rahatsız edici olabilir. Bununla birlikte, bazı programların veya faaliyetlerin gençlere yardımcı olabileceği de bilinmektedir (örn. sosyal ilişkiler, pozitif benlik algısı). Batı ülkelerinde fiziksel aktivitenin sosyal ve duygusal işlevsellik üzerindeki etkisi hem tipik gelişim gösterenler hem de atipik

gelişim gösterenler için araştırılmıştır. Tipik olarak gelişen gençlerin sosyal ve duygusal işleyişine ilişkin bulguların çokluğuna rağmen gelişmemiş ve gelişmekte olan ülkelerde yaşayan engelli gençlerde sosyal ve duygusal işleyiş konusu araştırılmamıştır. Bu tür ülkelerde fiziksel aktivite fırsatlarının bu grup için son derece kısıtlı olduğu da doğrudur; ve muhtemelen bu gerçeğe bağlı olarak dezavantajlı ülkelerdeki sporla uğraşan gençlerin psikososyal iyi olma halini araştıran çok az çalışma vardır. Bu nedenle bu çalışmanın amacı, ortopedik engelli Türk gençlerinde benlik kavramı, sosyallik ve duygusal istikrarı incelemek ve bu alanlar ile spora katılım arasındaki ilişkiyi aydınlatmaktır.

Bu çalışma, ortopedik bozuklukları olan Türk ergenlerinde spor yapma ile sosyal ve duygusal işlevsellik arasındaki ilişkiyi araştırmaya yönelik ilk girişimdir. İlk sonuçlar, bu çalışmada büyük ilgi gören üç sonuç değişkeni olan benlik kavramı, sosyallik ve duygusal istikrarın birbirleriyle pozitif ve orta derecede bağlantılı olduğunu gösterdi. Bu bulgu bunların, sosyal ve duygusal işlevselliğin ilişkili yönleri olduğunu ve bir alanda yüksek olan ergenlerin diğer alanda da iyi performans gösterdiğini ortaya koymaktadır. Başka bir deyişle, kendileri hakkında daha olumlu bir görüşe sahip olan ergenler, kişilerarası ilişkileri daha iyi olan, başkalarıyla olan etkileşimlerinden daha memnun olanlar; ayrıca duygusal olarak daha az savunmasızdır. Duygusal dalgalanmaları daha az deneyimlerler ve daha az hayal kırıklığı hissederler. Bu, olumlu bir benlik kavramının bizleri gençlerin sosyal dünyaya psikolojik uyumları hakkında bilgilendirdiğini gösteren literatürü destekler. Pozitif kişilerarası ilişkiler, özellikle akranlarıyla olanların duygusal istikrarları ile ilişkili olduğu düşünülmektedir.

Ortopedik bozukluk ne kadar ciddi olursa olsun, bazı ailelerin çocuklarının sosyal dünyaya katılımı konusunda çok destekleyici olabileceklerini ve çocuğun kendisine karşı olumlu bir tavır geliştirerek onu cesaretlendirebileceklerini biliyoruz. Ebeveynlerden ve arkadaşlardan gelen destek, fiziksel bozukluğun ciddiyetine bakılmaksızın ergenlerin öz değerlerini oluşturur. Bir hedefe ulaşmak ve başkaları tarafından tanınmak, bir kişinin kendine olan güvenini artırır ve sosyal uyumunu kolaylaştırır. Ortopedik bozukluğu olan ve Türkiye'de yaşayan ergenler, kendi ağından, ebeveynlerinden, kardeşlerinden veya arkadaşlarından önemli ölçüde destek isteyebilir ve bu destek, ergenin olumlu benlik kavramı ve sosyo-duygusal işlevi üzerinde farklı yollarla daha geniş bir etkiye sahip olabilir. Bu destek, duygusal (ör. Sevgi ve kabul) ve araçsal yardım (ör. Tavsiye ve yardım) gibi çeşitli biçimlerde olabilir. Bu nedenle, sporla aktif olarak ilgilenmek, başarı ve tanınma bilincini getirerek sosyal, duygusal getirileri artırabilir ve aynı zamanda kişinin ailesinden gelen güven ve destek gibi daha köklü dinamikleri de yansıtabilir. Gelişmekte olan ülkelerde nüfus için yapısal engeller çok olsa da mevcut bulgularda da yansıtıldığı üzere engelli kişilerde ağ tarafından sağlanan destek, olumsuz etkileri, değersizlik ve dışlanma duygularını azaltabilir.

Bu araştırmaya katılan öğrenciler dezavantajlı bir geçmişe sahipti, ebeveynlerinin eğitim seviyesi ve gelirleri düşüktü ve ideal koşulların olmadığı illerde yatılı okullara gidiyorlardı. Ancak bu öğrenciler, eğitim almaları için destek alıyorlardı, bu da ailelerin ortopedik engelli çocuklarına verdiği değeri gösteriyordu. Bu çalışmanın olumlu sonuçlarına rağmen, Türkiye'deki genel tablonun ideal olmadığını söylemek mümkündür. Birçok yerde tekerlekli sandalye rampaları yoktur, sosyal hizmetler ve tesisler mevcut olsa bile yetersizdir. Türkiye'de okul çağında yaklaşık 100.000 fiziksel engelli öğrenci olmasına rağmen sadece küçük bir yüzdesinin eğitime erişiminin olması da aynı derecede hayal kırıklığı yaratmaktadır. Bu nedenle, ortopedik engelli

Türk gençlerinin sosyal ve duygusal işleyişine ilişkin mevcut bulgular sadece okullara kayıtlı olanlara genelleştirilebilmektedir.

Bu çalışma, Türkiye'deki ortopedik engelli ergenlerin sosyo-duygusal işleyişine ve spor yapmak ile bireyin kendine ilişkin olumlu düşünceleri arasındaki pozitif ilişkiye ışık tutmaktadır. Sporun psikolojik refah, akademik başarı ve iş başarısı gibi engelli Türk gençleri için sıkıntı yaratabilecek alanlardaki sonuçlar üzerinde yapıcı etkilerini araştıracak gelecekteki çalışmalar için bir temel sağlar. Bu çocuklar için işe yarayan faktörler tespit edilebilirse, önleme ve müdahale programları aracılığıyla uygulanmaları sağlanabilir. Ortopedik bozukluğun yapısal engelleri daha açık ve dolayısıyla daha kolay çözülebilirken, sosyal yönlerinin anlaşılması daha zordur. Hem yapısal engeller hem de sosyal faktörler, insanların başkalarıyla etkileşimde bulunma becerilerini azaltır, bu da onların hissettiklerini ve kendilerini algılayış biçimlerini olumsuz yönde etkiler. Bu da psikolojik sağlığın önemli bir yönü olduğu için araştırmacılar, Türkiye'deki ortopedik engelli ergenlerin önündeki engelleri tespit edip, kaldırıp, onları hayata daha çok dahil etmek için çalışmalılardır.